

آبونه شرايطي نه هر يږ ايجون
سنه لکي (٤٠٠) آلي ايلني
(٢٢٥) ممالک اجنييه ايجون
سنه لکي (٤٥٠) آلي ايلني
(٢٥٠) غروشد.

نسخه سي ٧,٥ غروشد .
سنه لکي ٥٢ عدددر .

اداره خانه : باب عالي جاده سنده
رشيد افندي خائنده

اخطارات
آبونه بدلي پشيندر .

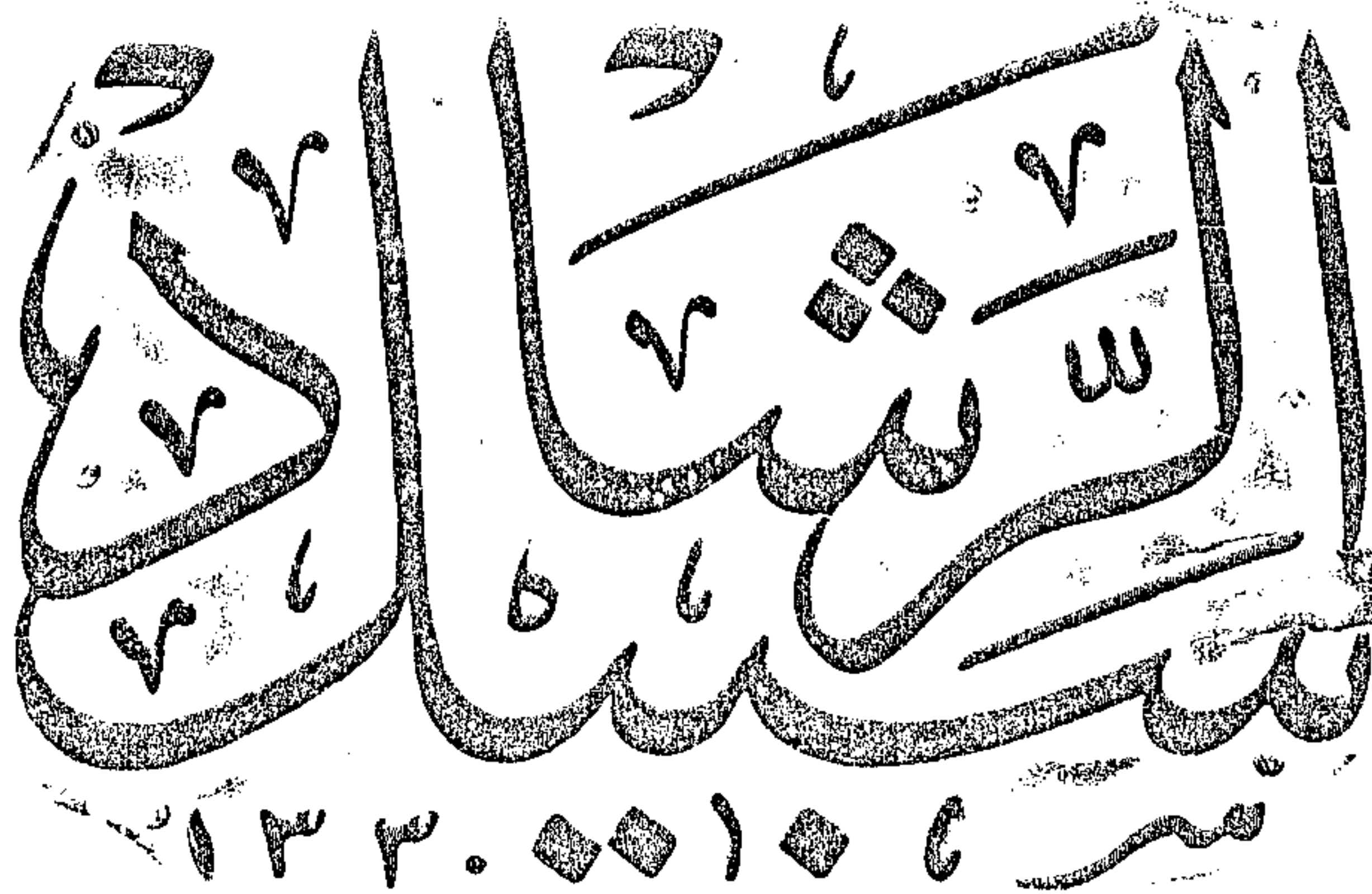
مسلكه موافق آثار مع المنويه
قبول اولنور . درج ايدلني
يازيل احاده اولنور .

والله يهدي من يشاء الى صراط مستقيم

باش محرر
محمد ماکف

صاحب و مدير
اشرف اديب

اتبعون اهدكم سبيل الرشاد

آبونه شرايطي نه هر يږ ايجون
غروش کوندر ليددر .

مکتوبلرک امضالري واعني
واوقوناقلي اولسي وآبونه
صره نومروسي محتوي
بولونسي لازمدر

ممالک اجنييه ايجون آبونه
اولنورک آدرسلرينک
فرانسجه يازلسي رجا اولنور .

پاره کوندر ليدکي زمان نه
دائر اولديني بيلديلسي
رجا اولنور

جلد ٢٤

٦ تشرين ثاني ١٣٤٠

پنجشنبه

٨ ربيع الاخر ١٣٤٣

عدد ٦٢٤

الحاد، نه بويوك جهالتدر!

— بعض عرفانسزلرک نظريات الحادکارانه سي مناسبيله —

٣

اولدقارينه قائل دکلدرلر . اوت ، ميخانيکي و فيزيکي معلومات جدي
ويقيني بر درجه يه کليکندن دولاي برده شمند و فرلري ، اوتوموبيللري ،
دکزه واپورلري ، تحت البحرلري ، هوايه طيارلري يوردودوب
اوچوراييلديکي حالده ، کرک نبتاتي وکرک حيواني حيات حقنده کي
معلومات هنوز رسمي و تصويري اولمقدن ايلري کيده مديکي ايجون
نه بر چن ياراغي ، نه ده بر سينک قانادي بايله مامشدر . بونکله برابر
بو نقطه ده فضله مشغول اولميرق انسانلق حدودينه نسب نظر ايتک
ايسترز . چونکه بز بتون شو کائناتک مشاهده و مطالعه سي انسانلق
ماهيته مديوتز .

انساني ملاحظه ايدم بيلر ايسه بتون شه لردن آزاده اوله رق
آکلارز که انسان کندنن خبري اوليان ميخانيکي و فيزيکي بر
موجوديتدن عبارت دکلدر . اصل انسان حس و شعور ، عقل و منطق ،
وجدان و اراده کي بر طاقم حادثات بديعه نك منبي اولان و بصورتله ،
کوزيني يومديني زمان بيله سموات و ارضي کندنده مشاهده ايدن بر
روحک ، بر قلبک کرسی تجليسيدير .

انسانه ميخانيکي و جسماني بر نقطه نظرله باقيلديني زمان ، اجرام
عالم ايجنده بر ذره ناچيز کي اولان شو ارضک ساده قطرينک اوتوز
ميليونده بر جرشه مساوي بر ميغروب و بلکه لاشي کورونه چکي
شبه سزدر .

فقط غريبدر که بونک بويه اولديني قطعي بر افاده ايله سويله ين «حرفکر»

ميخانيکيت نظريه سنک انسانلق حدودنده قطعي بر توقفي واردر ،
مع مافيه ده اول حيات و حيوانات حدودنده توقف ايتسي ده لازم کير .
بو کون معلوم اولان فنون اصليه نك موضوعلريني و ساحه صلاحيتلريني
تأمل ايتديکمز زمان کورپورز که بونلرک باشنده اک بسيط اوله رق
شعوريله انسان و نهايتده اک معضل اوله رق بتون روحيله ينه انسان
واردر . و ميخانيک يعني حرکت کتله ويه موضوعي بو اراده اخذ موقع
ايدن فنونک انجق بر شعبه سي تشکيل ايدر ، فيزيوله کولر (يعني طبيعي
ذروي) ، کيميا ، تشریح و فيزيولوژيسيله بيولوژي (علم حياه)
موضوعلرنده ميخانيک موضوعندن فضله تحري ايدلن برشيلر واردر ،
و علم النفس ساحه سي کچلديکي زمان ايسه بستيون باشقه بر عالم کيريلر .
ميخانيکيت هايدی ده قارنده اولديني کي يالکمز حرکت کتله ويه
تخصيص ايدليوب ده حرکات ذرويه شامل عمومي بر نقطه نظرله ملاحظه
ايدلسون ، فقط بوني کيمياي عضوي ايله حيات ساحه سي تشميل
ايدوبيرمک ، عضويت و آلي تشکيل ايدن يعني بر طاقم آلات و اعضا
واجهزي (اورغان) کنديسه ربط ايدرک تأسيس و استعمال ايدن
و متاديا محيطيله مجادله و مبادله حالده بولان قوه حياتيه يي مطالعه ايتمه مک
ديمکدر که بو نقطه نظرله کوره ماندا ايله اوتوموبيلي مساوي طوتمق
لازم کله جکدر . في الواقع ده قارت دخی حيواناتي ، اوتوماتيک برماکنه
حالده ملاحظه ايتشدر .

فقط بو کون طياريني ياپوب اوچورائلر هنوز بر قوش ياپش

دیگر طرفه «فوق البشر مخلوق» یوقدر دیهده بر ادعاده بولمشدرد. عجبا کائنات ایچنده بر ذره ناجیز بیه اولیان بشرک فوقنده بر مخلوق بولندیغنی ادما ایتک عین زمانده مخلوقات ایچنده ال بویوک قیمتی بشره ویرمک دکلیدر؟ بوکا بر تناقضی دیهلم، یوقسه انسانده متقابل ایکی حیثیت، ایکی نقطه نظر بولندیغنی اعترافی دیهلم؟ حقیقتک ایکنجی شقده اولدیغی شهنه دن وارسته ایسه ده «حرفکر» انسانه ایکی نقطه نظرله باقی ایسته میوب اون یالکیز میخانیک و جسمانی حیثیته ملاحظه ده اصرار ایتدیکی ایچون تناقض ایچنده قالمشدر. «آنحوق، دیمش، کائناته قارشو هیچ اولان آدم اوغلی ارضدن فیشقیرمش اولان حیات عضویه ایچنده کتله دماغی اعتباریله ممتازدر. طبیعت کنیدیغنی حاکم قیلان بودر.»

نه تحف! میخانیک وفیزیک یعنی جسمایت نقطه نظرندن طبیعت دیدیکی شوکائات ایچنده بر ذره ناجیز بیه اولیان شوارضک اوستنده کی دها ناجیز بر آدمک کتله دماغی کنیدیغنی دها ناجیز دکلیدر؟ کره ارضک اوزرنده یوز اوقه لاق بر بدنک هیچ اهمیتی یوق ایکن براوقه لاق بر دماغک نه اهمیتی قالیر؟ براوقه لاق بر دماغ نصل اولیورده طبیعت حاکم اولیور؟ نصل اولیورده انسانی بوتون مخلوقاتک فوقه چیقارتیورده قنچ زاده یه «فوق البشر بر مخلوق» یوقدر دیدرتیور. ایسته انسانی یالکیز میخانیک اولارق دوشونلر بویه تنقصدن تناقضه دوشمکدن قورتیله مازلر. «علمک، عقل سلیمک، مشاهد و تجربه نک تکذیب ایتدیگنی تصدیق ایتک» حماقت اولدیغنه کوره بشرک کتله دماغی کره ارضدن دها بیوک و طبیعت حاکم بر موجودیت میخانیکیه حالده دوشونمکده اصرار ایتک حماقتدن فضله برشی اولق اقتضا ایتمیزی؟

اگر انسان مخلوقات ایچنده بوتون میخانیک عالمده حاکم اوله بیهلجک بر حیثیته ممتاز ایسه بواستیا شوجسمانی انسانده دکل، اوندن بر پارچه اولان جسم دماغده دکلدر. بو امتیاز انسانک ابتداسدن باشلایان قیمت روحیه سنا ددر. میخانیک انسان بر پیره نک، بر سیوری سینکک زبونی اوله بیلیر. فقط روحانی انسان بتون شو فضانک ارض و سما سنا بر نظریله حاکم اولور.

بر کورن انسان، برده کورولن انسان تصور ایتدیگمز زمان، مثلاً بر مناره دن نظریله، شعوریه سماوات و ارضه قدر اوزانمش، یوکسلمش اولان کورن انسانک اوکنده کورولن انسانلر بر درقارنجه کی قالیرلرکه ایسته بو کورولن انسانلر میخانیک انسانلر، او کورن انسانده اصل انساندر. بو نقطه بی براز دها ایضاح ایدلم:

کونش ضیاسنک هر حزمه سنده سیر ایتدیکی کائناتک لایعد تمایل و تصاویری حامل اوله برق یورور، فقط بونلری هر نقطه ده اولایوب

تثبیت ایده بیلیمک ایچون قارشوسنده صره صره فطوغراف جهازلرینک دیکلمش بولنسی لازمدر. فطوغرافلری دیکیکز، ضیادن جاملره، جاملردن کاغذلره، لوحه لره اشیانک بیکلرجه مناظر و تصویراتی تثبیت ایدرسکز؛ ایدرسکز، فقط بوجاملرک، بولوحه لرک هیچ برنده بر کوزک حدقه سندن تجلی ایدن خاصیت روحیه بی بوله مازسکز. کوز دنیان جهاز رؤیتده آلتان رسمک درحال شعور دنیان بام باشقه بر نور ایله بنلککیز ایچنده یرلشدیگنی کوررسکز؛ دها غریبی آلتان رسمک دکل، اشیانک کنیدیغنی بنلککیزک یاننده اخذ موقع ایتمش بولورسکز. ایشته مناظر اشیایی حامل اولان فطوغرافلری دکانلریله دماغ بشرده کی انطباعات خزینهلرینی بر لرلندن قطعی بر امتیاز ایله آیران بو نور شعوردر. بو شعور بلکه ایلک لحظه حیاتدر. بو نور شعورک موجودیتی و قیمتی سزمکده، انسانلرکیزی سزمه نک ایلک لحظه سیدر. سز بتون اشیایی بو نور شعور ایله کوررسکز، فقط اونور شعوری کنیدیغنی باشقه برواسطه ایله کوره مزسکز. هنوز شعورکیزی اونک معطیاتی اولان مشعورلریکزدن فرق و تمیز ایده میورسه کز کنیدیگزدن، انسانلرکیزی هنوز بر شمه جک بیه دویمه مش اولدیغکیزی بیلکیز. شعوری، حرکات ایله یعنی دماغده کی انطباعات حرکیه ایله ایضاح ایتک چالیشانلر، هنوز موضوع مسئله بی تمیز ایده یین و مشعورلرینی سزمه مینلردر. شعور، دماغده کی حرکی انطباعات وارتسامادن عبارت اولسه ایدی فطوغراف جاملری، غراموفون پلاقلری، بالضروره کورور، ایشیدیر برر ذی شعور اولمواقتضا ایدردی. فرانسیز فیلسوفی «رابیه» نک دیدیکی کی «قللر دها پک چوق ترقی ایتسه لرده آلتلر سایه سنده، اوویان بر آدمک دماغی تماماً مشاهده ایدیلسه و بر فابریقه ایچنده طولاشیلر کی اک عمیق نقطه لرینه قدر تماشا اولنسه اودماغک بتون حرکاتی تدقیق اولنه بیلیر و بلکه بر دکرمن کی ایشلیدیکی سیر ایدیله بیلیر. فقط اصلاً و اصلاً ایشلرکن نلر دویدیغنی، نه رؤیالر کور- دیکنی کوره مزسکز. «شعورینه ایره مزسکز، زیرا اونک شعوری کندی بنلککنده، سز کی ده کندی بنلککیزددر. مکرکه ایکی روح آراسنده بالذات بر نقطه ملاقات کشف ایدیله بیلین.

شعوری ایله معطیات شعورینی یعنی مشعوراتی فرق و تمیز ایدمه مینلره لسانزده «کندیغنی بیلیمز» تعبیر اولنور. کنیدیغنی بیلنلر بیلیرلرکه شعورک بر کنیدیغنه دقتی، برده دویدیغنی مشعورینه دقتی واردر.

شعورک کنیدیغنه دقتنه (بصیرت) تعبیر اولنورکه عام النفس نقطه نظرندن «قلب» دنیلیدیکی زمان ایسته بوبصیرتک عاملی اولان و انسانک بنلککنه مرکز بولنلر سر و جدان آکلاسیلیر، بو شعور و بصیرتی بدنده، کتله دماغده خرده بیلنلره آرامغه قالدیشان بعضی فیزیولوژیستلر بوتون تحریلرینه رغماً شعوری قارشو لرنده کورمکه موفق اولامامشلر،

شعور دنیان بر قدرت روحیه وارد و بن عالم اجسامی انجق بونک سایه سنده تثبیت ایدہ بیلورم .

ایکنجیسی: شعورمک خارجہ دکل، کوزمده و یادماغمدہ کی انطباعنہ تعلق ایتسیدر کہ یالکز فنون فیزیقیہ نقطہ نظرندن دوشونلر بوتلقی بہ صابلا تمشلدرہ فقط بوتقدیردہ بزم خارجزدہ طبیعت و عالم اجسام نامندہ بر حقیقتک موجود اولدیغنی ادعا ایتک ایچون برسبب قالمیہ جق وادراک خارج مسئلہسی برعما اوله جقدر . بوتلقی ایلہ برابرده شعورمنی انکار ایدہ جک اولورسہق سوفسطائیلردن دها غریب بر عالم عدم ایچندہ بولنیورز دیمکدر .

شمدی نتیجہی آلم :

انساندہ اولابر حس، بر شعور، بر روح وارد؛ ثانیاً بتون میخانیکیت و اجسام عالمی بزم بوشعور سایه سنده تجلی ایدیور . بناءً علیہ علم نقطہ نظرندن ایکی نوع واقعات وارددر . بریسی بئلکمزہ، «انا» مزہ عائد اولان واقعات انفسیہ، دیکری دہ (لانا) یہ، خارجزدہ و اطرافزدہ عائد اولان واقعات آفاقیہ و جسمانیہ در . بوایکی نوع واقعاتک ایکسی دہ حادثات شعوریہ مزده داخلدر . او حالہ روحانی انسانی طی ایتدیکمز آندہ هریشی طی ایتش اوله جفز و میخانیکیت عالمندہ برفکریمز بولمیه جقدر . بویله اولنجه بتون کائناتک مبدأ اول وعات اولاسنی تحری ایدرکن، یالکز میخانیکیتک دکل، حادثات روحانیہ نک دخی اوصافہ حاکم برمبدأ آرامق مجبوریتندیز . بتون شوکائاتی حسسز، مرحمتسز بر طبیعتہ دکل، عالم السر و الحفایا بر ذات اجل و اعلا یہ تسلیم ایتک احتیاجندہ یز کہ بونی ایلری دہ بر آرز دها ایضاح ایتک ایسترز .

تورکجه قرآن

نامندہ کی کتابک صامی جمیل معین بک

بک افندی، «تورکجه قرآن کریم» نامیلہ اورتہ یہ آتدیفکیز اثری او قودم سزی طایماقلہ برابر بواثریکزک دلالیلہ علوم اسلامیہ ولسان قرآنہ قطعاً واقف اولمیدیفکیزہ حکم ایتدم . فی الحقیقہ ذات عالیلرینک نقطہ نظرلرینہ کورہ علوم اسلامیہ ولسان قرآنہ واقف اولمیان بر ذات دہ قرآنی ترجمہ ایدہ بیلریمش . لکن بویله بر ترجمہ «علم هیئت» بیلیمین، اوکا عائد مقدماتی کورمه مش اولان بر آدمک فرانسیزجه دن لسان یاردیمیلہ تورکجه یہ نقل ایدہ جکی بر «هیئت» کتابنہ بکیزہ مزمی؟ شہ یوق کہ اونی نہ ترجمہ ایدن، نہ دہ او قومق زحمتنہ قاتلانان زوالیلر آکلایه بیلرلر . ذات عالیلری طرفندن وجودہ کتیریلن «تورکجه قرآن» نامی ویریان ترجمہ دہ مع الاسف ایشته بویله در .

«قرآن» آنجق کتاب منزک اسمی اولدینی و بوندن باشقه سنے

ومع هذا بوندن طولای کندی شعورسز لقاری و عقلسز لقاری دہ ادعا یہ جسارت ایدہ میهرک، «ایشته شعور، دماغک وظیفہ سی اولان شوحرکی انطباعاتن عبارت اوله جق» دیمشلدر کہ بویله دیمک شعورسز لقاری برنوع اعترافدن باشقه برشی دکلدر . کورمیورلر کہ میخانیککی و یادروی حرکت نامی ویریان شیلر، شعورلرک معطیاتی درلر، شعور یوقسہ ویا یالانجی ایسہ اوحرکتلر، او جسملر، دها اول یوق و دها اول یالاندرلر . شعور «بن» دہ، او برلری بنم ایدہ، اوکده ویا آرقه مندہ درلر . بناءً علیہ عالم اجسام، عالم ارواحہ نظراً طبیعی دکل، مابعدالطبیعی بر موقعندہ درلر . بزم حسلریمز سایه سنده اجسامک موجودیتلرندن خبر ار اولیورز و بو خبردار اولیشیمز دہ ایکی تعلق وارددر : بریسی شعورمنک بالذات اجسامہ تعلق ایتش بولنمسی، ایکنجیسی دہ اجسامک کندیلرینہ دکل، بزمه حرکی انطباعاتلرہ حصوله کتیردکاری تأثیرلرینہ، رسملرینہ تعلق ایتسیدر . بونلردن برنجیسی: ظاهر اولان حس عامدر کہ شعورمنک بزمه ایلک تلقینی بویله در . او بزمه اجسامی کندی انکشافک واروب طایاندینی برحد مقاوم اوله رق طانیدر .

هرکس مثلاً قارشوسندہ کی برواپوری مشاهدہ ایدرکن او واپارک رسمنی دکل، کندیسنی کوردیکنه قاعددر . فی الواقع شعورمنز، مرئینک ضیا ایلہ کان و کوزمزدہ انطباعاتن رسمنہ تعلق ایتسہ ایدی کوزمزدہ کان ضیا مخروطنک یالکز حدقه مزده رأسی ادراک ایدرک و قاعدہ سندن اصلاً خبردار اولمیه جق ایدک . واوزمان بن قارشمدہ کی کمی بی برطاغ کبی دکل، حدقه مندہ کی مرسمی قدر وسینک کبی برشی کورہ جکدم . او حالہ بن قارشمدہ کی جسمی کوررکن واونی ضیا ایلہ کورویورسہم ضیانک بنم کوزمزدہ کی اوچنہ کورہ دکل، او جسم طرفندہ کی قاعدہ سنے کورہ کوریورم . دیمک کہ بن کوردیکم شینک دماغمدہ کی انطباعنہ متعلق برحس، بر شعور ایلہ قالیورم، بلکه او انطباع روحندہ بر تنبیہ وظیفہ سی کورویور و بندن خارجہ و ضیانک قاعدہ سنے و منبع انعکاسنہ دوغری بر شعور قدرتی فیزلایور . واحتمال کہ خارجزدہ بر حرکتدن عبارت اولان ضیانک وجدانمدہ پارلاق بر شعشہ ایلہ تجلیسی بوشعور قدرتنک انضمامدن حاصل اولیور .

اگر اجسامک هپسنی بولندقاری حجمندہ کورده میورسہم، بوده شعورمک قاعدہ مخروطه قادر اوزانه میوب آرادہ کی بر مطلقندہ قالمسندن نشأت ایدیور دیمکدر . بوتقدیردہ ایسہ شعور کندی موضعندہ کی حجمنہ دکلسده، دماغمدہ انطباعاتن رسمندہ دکل، بلکه فضاده ضیانک حامل اولدینی بر صورتندہ در کہ بونلرہ صوفیہ کرام (مثل معلقه) نسیمیه ایدرلر .

شمدی جسمک محسوساتنہ کیفیت تعلق بویله ایسہ قارشومده اخذ موقع ایدن اجسام و حرکات میخانیکیه و دوریه مقابل بندده